



Direcziun communal

M E S S A D I

dalla suprastanza communal al cussegl da vischnaunca

Preziada signura presidenta
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cusseglers

Gia cun la revisiun totala dalla constituziun communal digl onn 2008 eis ei stau prevediu d'introducir ina direcziun communal. La basa legala leutier ei francada en art. 43 dalla constituziun communal. Tenor quel sa la suprastanza communal delegar cumpetenzas finanzialas, persunalas ed auters fatgs da tempra operativa ad ina direcziun. Igl intent da quella disposiziun ei da separar la lavur strategica dalla operativa. La suprastanza communal duei seconcentrar sin las disposiziuns strategicas e sin las damondas da muntada fundamentala, ferton che las fatschentas quotidianas ein surschadas ad ina direcziun communal. Quella secumpona dil cau dall'administraziun communal e dil cau dil survetsch tecnic sco era dil president communal. Gest tenor las fatschentas che vegnan tractadas, san auters collaboraturs vegnir envidai allas sedutas dalla direcziun. Cun quei niev sistem duei la suprastanza communal vegnir descargada da piculezzas e saver seconcentrar sigl essenzial.

Il model d'ina direcziun communal ei vegnius elaboraus avon in tshuppel onns da prof. Markus Feltscher ed introducius en in tozzel vischnauncas grischunas, denter auter a Tujetsch, Panaduz, Scuol e Favugn. Quei sistem ei secumprovaus.

La suprastonza communal ei adina puspei s'occupada cun quella tematica, l'emprema gada ils 21 da december 2009 e silsunter onn per onn a caschun da sia dieta da reflexiun. L'entschatta fevrer 2012 ha la suprastonza communal decidu da sclarir da rudien l'introducziun dil niev sistem da direger. El medem mument ha ella decidu da cuntinuar cun la reorganisaziun dil survetsch tecnic (fusiun dil stradalessen cun il forestalessen). Per quei intent ha ella engaschau Heiri Mannhart sco cusseglader. El ha realisau la fusiun dils dus menaschis comunals dallas vischnauncas da Panadaz e Razén en il menaschi comunabel Crest Ault. Sin fundament da sias experienzas e da sia cumpetenza pratica ha el saviu gidar nus ad anflar ina buna sligiazion.

Ils 8 da zercladur 2012 ha la suprastonza communal priu investa dil menaschi Crest Ault e schau informar il president communal Christian Theus sur dallas experienzas fatgas cun quei model. Tenor sias declaraziuns ei quei instrument adattaus per dar damogn allas incaricas hodiernas e futuras d'in menaschi communal. Quel sebase sin models dalla economia privata (betriebswirtschaftliche Aspekte) e porta dapli flexibilitad e speditividad. Plinavon ei la suprastonza communal era seconferida cun Markus Feltscher.

A basa da quels models sco era sin fundament dallas experienzas rimnadas en autras vischnauncas ei in concept per la vischnaunca da Mustér vegnius elaboraus. Quel ei francaus en in reglament per la direcziun communal, in uorden da cumpetenzas ed in organigram per la direcziun communal. Quels documents ein aschuntai al messadi, aschia che nus savein desister da declaraziuns pli detagliadas. Cunquei ch'il temps ha buca tunschiu da translatar ils documents, ein quels en lungatg tudestg.

L'incarica dil cussegl da vischnaunca

Tier la deliberaziun dil regulativ d'indemnisaziun ei la cumissiun predeliberonta dil cussegl da vischnaunca era s'occupada cun la reorganisaziun communal. Denter auter ha ella declarau en siu rapport final dils 30 da matg 2012 il suandont:

La proposta sura presentada sebase sin la constituziun communal vertenta e la legislaziun corrispudenta. Quella porta ina gronda flexibilitad e la pusseviltad da s'adattar allas relaziuns concretas e quei aschibein arisguard fatschentas e projects che sepresentan sco era la constellaziun persunala dils mandataris e la pusseviltad d'in engaschament supplementar.

Da l'autra vart ei ina separaziun dalla lavur strategica ed operativa tenor il model introducius d'in tshuppel vischnauncas necessaria. Quei sistem ei gia vegnius previus cun la refurma dallas structurazions comunals digl onn 2008 ed ei francaus ella constituziun communal. Art. 43 dalla constituziun communal secloma:

"La suprastonza communal sa delegar cumpetenzas, persunals ed auters fatgs da tempra operativa ad ina direcziun communal."

Quella sligiazion ei era francada en art. 47 el regulativ da fatschentas, che secloma sco suonda:

"Repartiziun e delegaziun dallas cumpetenzas

La suprastonza communal reparta mintgamai all'entschatta d'ina perioda d'uffeci ils departaments e las spartas administrativas sin ils singuls commembers dalla suprastonza e regla la substituziun.

Ella sa delegar cumpetenzas finanzialas, persunals ed auters fatgs da tempra operativa alla direcziun communal.

Quella ordinaziun vegn suttamessa al cussegl da vischnaunca per enconuschientscha."

Plinavon cuntegn era il program d'activitad 2009 – 2012 la pretensiun, ch'ei seigi da crear in reglament per la direcziun communal. Quei ei il davos punct dalla restructuraziun dalla organisaziun communal che sto ussa vegnir realisau, sinaquei ch'el sappi entrar en vigur cun la nova perioda d'uffeci.

La suprastanza communal ha giu priu la suandonta posiziun visavi la proposta dalla cumissiun predeliberonta:

"Conform ad art. 24 dil regulativ da fatschentas ha la suprastanza communal priu en sia seduta dils 29 matg 2012 la suandonta posiziun:

La suprastanza communal engrazia cordialmein alla cumissiun preparatoria per sia minuziusa e buna lavur e per sias retschercas. Cheutras eis ei pusseivel da cumparegliar nossa reglamentaziun cun quellas d'autras vischnauncas cun relaziuns semeglientas.

La suprastanza communal beneventa la sligiaziun flexibla per l'indemnisaziun dallas autoritads communalas. Quella lubescha ina adattaziun allas relaziuns concretas.

.....

La suprastanza communal s'occupescha gia dapi liung temps cun la preparaziun d'in reglament per la direcziun communal ed ei bugen promta da suttametter quel el decuors digl atun 2012 al cussegl da vischnaunca per enconuschientscha tenor art. 47 dil regulativ da fatschentas.

A caschun dalla tractaziun da quella fatschenta ella seduta dil cussegl da vischnaunca dils 22 da zercladur 2012 ha il president communal aunc fatg las suandontas indicaziuns supplementaras:

"La lavur dalla cumissiun ei ina cuntinuaziun dalla restructuraziun dallas instituziuns communalas, instradada avon quater onns cun la revisiun totala dalla constituziun communal. Il davos temps ei la suprastanza communal s'occupada repetidamein cun la damonda d'ina direcziun communal, quei sin fundament dil concept dils dus presidents communalas Markus Feltscher e Jon Domenic Parolini. Ei setracta da separar l'activitad strategica dalla lavur operativa. Alla direcziun duein appartener il president communal, il cau dall'administraziun e dil survetsch tecnic sco era ulteriuras personas che tgiran impurtontas spartas.

Il cau dil menaschi tecnic ei per differentes motivs vegnius engaschus mo ad interim, specialmein per documentar visavi las vischnauncas vischinontas nossa bunaveglia da collaborar. Avon entgins onns han ins decidu da fusiunar dus uffecis. Quella fusiun ei denton aunc buca realisada diltut. Perquei han ins engaschau Heiri Mannhart sco cusseglader. El ha realisau per las vischnauncas da Panaduz e Razén in concept per in menaschi tecnic comunabel. La suprastanza communal ha dacuort schau informar il president communal Christian Theus da Panaduz sur dallas experiencias che la vischnaunca ha fatg cun la direcziun communal. Quei model vegn applicaus en ina fuorma semeglienta aschibein a Tujetsch e Scuol. La finamira ei da presentar el decuors digl atun al cussegl da vischnaunca il reglament per la direcziun. Cun quel savess la vischnaunca terminar entochen la fin digl onn il process da restructuraziun. Cun igl instrument d'ina direcziun communal duess ei esser pusseivel da reducir la lavur dils commembers dalla suprastanza communal"

Suenter ina cuorta discussiun ha il cussegl **decidiu** cun 13 encunter 0 vuschs ed 1 abstenziun d'incaricar la suprastanza communal d'elaborar in reglament per la direcziun communal e da suttametter quel al cussegl da vischnaunca per enconuschientscha tenor art. 47 dil regulativ da fatschentas.

Consideraziuns finalas

Cun il concept per ina direcziun communal ademplescha la suprastanza communal las empremschuns fatgas repetidamein el program d'activitad ed a caschun dalla debatta davart il niev sistem d'indemnisaziun ella seduta dil cussegl da vischnaunca dils 22 da zercladur 2012. El medem mument corrispunda el era all'incarica dalla cumissiun predeliberonta e dil cussegl da vischnaunca.

La reorganisaziun dil survetsch tecnic caschuna negin augment dil diember da personas occupadas. Ei dat sulettamein ina midada da funcziuns e da qualificaziun. Impurtont ei da haver in cau cumpetent e responsabel per igl entir sector tecnic. L'entschatta dalla realisaziun da quei niev sistem ei previda sin igl εμπrem da schaner 2013. Ella sto denton succeder en etappas. Quei pertucca specialmein la sparta "immobilias".

Il model preparau pren era risguard sin in'eventuala cooperaziun cun las vischnauncas vischinontas. Conform alla cuminonza Crest Ault savess quei concept era valer sco model per in menaschi comunabel cun autras vischnauncas.

Cun l'introducziun dil model d'ina direcziun communal sto era la repartiziun dils departaments e dallas spartas vegnir adattada allas relaziuns semidadas cun la finamira da formar departaments cun incricas pli cumpactas (p.ex. scolaziun e giuventetgna, fatgs socials ni forestalessers ed agricultura). La repartiziun actuala dils departaments exista gia dapi decennis, sebasa sin casualitads ni constellaziuns persunalas e sto vegnir adattada. La nova repartiziun dils departaments vegn suttamessa al cussegl da vischnaunca per enconuschientscha ella seduta constitutiva dil schaner 2013.

La nova structura e direcziun communal, cheu presentada, duei ir en vigur cun l'entschatta schaner 2013. La realisaziun da quei concept ei ina incarica fetg pretensiusa. Perquei eis ei indicau che quei process da realisaziun vegni accumpignaus entras ina cussegliaziun cumpetenta externa.

Tenor art. 47 dil regulativ da fatschentas supplichescha la suprastanza communal il cussegl da vischnaunca da prender enconuschientscha dil niev concept e dil reglament per la direcziun communal. Quei ei il davos pass dalla gronda reorganisaziun dil sistem politic e dalla structura organisatoria, instradada igl onn 2008 cun la revisiun totala dalla cunstituziun communal.

Proposta

Sin fundament dallas consideraziuns precedentas propona la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca

- da prender enconuschientscha dalla restructuraziun organisatoria e dil reglament per la direcziun communal.

Suprastanza communal Disentis/Mustér
Il President: Il canzlist:


Dr. Dumeni Columberg


Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 9 d'october 2012